

Mamère gegn Frakklandi

Dómur frá 7. nóvember 2006

Mál nr. 12697/03

10. gr. Tjáningarfrelsi

Opinberir starfsmenn. Ærumeiðingar.

1. Málsatvik

Kærandi, Noël Mamère (f. 1948), er franskur ríkisborgari og búsettur í París. Hann er í forystu stjórnmalaflokks umhverfissinna og þingmaður og bæjarstjóri í Bégles, í suðvesturhluta landsins. Áður en hann hóf þátttöku í stjórnmálum, árið 1992, hafði hann starfað í fjölmiðlum, sem blaðamaður og fréttapulur.

Í október 1999 tók kærandi þátt í umræðubætti í sjónvarpi þar sem m.a. var rætt um kjarnorkuslysið í kjarnorkuverinu í Tsjernobýl. Kærandi gagnrýndi þá forstjóra geislavarnastofnunar franska ríkisins fyrir að viðurkenna ekki hættuna á að mengun vegna slyssins gæti borist til Frakklands.

Forstjórinn höfðaði mál gegn kæranda, sjónvarpsstöðinni og einum stjórnanda hennar. Í október 2000 voru aðilar sakfelldir fyrir ærumeiðingar í garð opinbers starfsmanns. Voru þeir dæmdir til að greiða sekt að andvirði 1.524,49 evrur.

Niðurstaðan varðandi kæranda var staðfest af áfrýjunardómstól og talið að ummæli hans hefðu verið ærumeiðandi og skaðað orðspor og heiður forstjórans þar sem hann, sem sérfræðingur á sviði geislavarna, væri sakaður um ósannindi í tengslum við umrætt kjarnorkuslys. Þar sem kærandi hefði verið harkalegur í ásökunum sínum, bæði í háttalagi og orðavali, var talið að hann væri ekki í góðri trú um sannleiksgildi þeirra. Þegar lítið væri til orðavals kæranda var talið að hann hefði farið niðrandi orðum um forstjóran.

Í kjölfarið hófst opinber umræða um það hvort almenningur hefði ekki verið upplýstur um skaðsemi mengunar frá Tsjernobýl-kjarnorkuverinu í kjölfar slyssins og raunverulega mengun sem borist hefði til Frakklands, auk þess sem stjórnvöld hefðu stórlega vanmetið hættuna. Árið 2006 hófst opinber rannsókn á störfum forstjórans vegna þessara ásakana.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólum

Kæran

Kærandi taldi sakfellingu franskra dómstóla fyrir ærumeiðingar gagnvart opinberum starfsmanni brjóta í bága við tjáningarfrelsi sitt samkvæmt 10. gr. sáttmálans.

Niðurstaða

Dómstóllinn tók fram að sakfelling kæranda fæli í sér takmörkun á tjáningarfrelsi hans sem væri lögum samkvæm og stefndi að lögmætu markmiði, þ.e. vernd mannorðs og réttinda eins og tilgreint væri í 2. mgr. 10. gr. sáttmálans. Dómstóllinn tók jafnframt fram að eins og málið væri vaxið nyti tjáningarfrelsi kæranda ríkrar verndar og bentu í fyrsta lagi á að um væri að ræða málefni sem varðaði almenning, þ.e. vernd umhverfisins og heilsu almennings. Í öðru lagi væri kærandi kjörinn fulltrúi almennings sem hefði tjáð sig um umhverfismál.

Dómstóllinn ítrekaði að veita hefði átt kæranda tækifæri til að sýna fram á að hann hefði tjáð sig í góðri trú og að sýna fram á sannleiksgildi þeirra ummæla. Dómstóllinn gat ekki tekið undir með áfrýjunardómstólum að kærandi hefði ekki verið í góðri trú þegar hann lét ummæli sín falla. Í því sambandi vísaði dómstóllinn til þess að áfrýjunardómstóllinn hefði byggt á því að hann hefði notað harkalegt orðfæri. Dómstóllinn vísaði til fyrri niðurstaðna sinna þess eðlis að þeim sem tækju þátt í almennri umræðu um málefni er vörðuðu almannahagsmuni væri upp að vissu marki heimilt að nota sterkt orðfæri. Ummæli kæranda hefðu vissulega verið kaldhæðin en samt sem áður innan marka þess sem talist gætu ásættanlegar ýkjur eða ögrun. Að mati dómstólsins hefðu þau ekki verið bersýnilega móðgandi.

Við mat sitt tók dómstóllinn tillit til þess að forstjórinn var opinber starfsmaður. Hins vegar bæri að líta til þess að stofnunin sem hann starfaði fyrir hefði verið lögð niður, að hann væri 76 ára og hefði

látið af störfum fyrir ríkið. Að auki bæri að líta til þess að persónuleg ábyrgð hans og stofnunarinnar væru óaðskiljanlegur hluti umræðu um málefni sem varðaði almenning m.a. með tilliti til þess að hann sem forstjóri hefði haft forræði á aðgerðum á sviði geislavarna.

Dómstóllinn tók tillit til framangreinds og þess að ummæli kæranda voru látn falla í opinberri umræðu um mikilvægt málefni sem varðaði almenning, og taldi að meðalhöfs hefði ekki verið gætt þegar hann var sakfelldur fyrir ærumeiðingar. Af þeim sökum hefði takmörkun á tjáningarfrelsi hans ekki verið nauðsynleg í lýðræðislegu þjóðfélagi. Einróma niðurstaða dómstólsins var að brotið hefði verið í bága við 10. gr. sáttmálans.

Kærandi gerði ekki kröfu um bætur.